

Isiklik käendus võib viia ärikeeluni

28.08.2013, 15:48

Hetkel on kehtivaid äri- ja ettevõtluskeelde 371, nendest umbes 20% on kehtestatud käesoleva aasta jooksul.

Arusaadavalt piirab keeld oluliselt isiku ettevõtlusvabadust ja seeläbi ka raha teenimise võimalusi. Samas on see vajalik võlausaldajate huvide kaitseks, et nemad veelgi enam oma raha ei kaotaks. Seega tuleks enne isikliku käenduse andmist põhjalikult kaaluda võimalikke negatiivseid stsenaariume ning riski, kus ühe äri ebaõnnestumise korral võib olla piiratud igasugune juhtimisõigus ka teistes ühingutes.

Praktikas esineb olukordi, kus äriühingu tegevuse arendamiseks või jätkamiseks on juhatuse liige sunnitud isiklikult ühingu kohustusi käendama. Juhul kui ühing ei suuda oma kohustusi täita, siis võlausaldaja pöörab oma nõude otse käendaja - juhatuse liikme vastu ja nõuab äriühingu kohustuse täitmist temalt. Kui ka juhatuse liige ei ole võimeline võlausaldaja nõuet rahuldama, siis on võimalik võlausaldajal nõuda käendaja pankroti väljakuulutamist. Pankrotimenetluses on muuhulgas võimalik nõuda käendaja vara sundmüüki ja näiteks juhatuse liikme ja tema abikaasa ühisvara jagamist, et võlausaldaja nõudeid võlgniku osa arvelt rahuldada. Juhatuse liikme isiklik pankrot toob automaatselt kaasa ka ärikeelu. Nimelt ei või ta olla pankroti väljakuulutamise kuni pankrotimenetluse lõpuni kohtu loata ettevõtja, juhatuse ega nõukogu liige, likvideerija ega prokurist.

Lisaks sellele on ettevõtjana tegutsemist võimalik piirata karistusseadustiku alusel tegutsemiskeeluga või ettevõtluskeeluga. Tegutsemiskeeldu võib kohus kohaldada kuni 3 aastaks teataval ametikohal töötamise või teataval tegutsemisalal tegutsemise õiguse äravõtmisega, kui isik mõistetakse süüdi kutse- või ametiõiguste kuritarvitamise või ametikohustuste rikkumisega seotud kuriteo eest. Ettevõtluskeeldu võib kohaldada kohus kuni viieks aastaks, juhul kui isik mõistetakse süüdi ametiõiguste kuritarvitamise või ametikohustuste rikkumisega seotud kuriteo eest või teistel karistusseadustikus määratud rikkumuste korral. Ettevõtluskeelu korral ei tohi isik olla ettevõtja, juriidilise isiku juhtorgani liige, juriidilise isiku likvideerija ega prokurist ega muul viisil osaleda juriidilise isiku juhtimises.

Juhatuse liige peab omal algatusel tagasi astuma kõigilt nimetatud ametikohtadelt. Vastasel juhul rikub ta keeldu, mis võib omakorda kaasa tuua kriminaalvastutuse (rahaline karistus või kuni 1 aastane vangistus). Ka äriühing peaks jälgima, et tema juhatuse koosseis vastaks seaduse nõuetele. Kui keeluga isik juhatusest tagasi ei astu või teda tagasi ei kutsuta, võib äriregister algtada äriühingu sundlõpetamise. Eelnevalt tehakse ühingule ettepanek juhatuse koosseis viia vastavusse seaduse nõuetega ning sundlõpetamiseni võib kuluda aasta või paar.

Andmed ärikeeldude ja ettevõtluskeeldude kohta on e-äriregistris küll avalikult ja tasuta kõigile kättesaadavad (vaata siit <https://ariregister.rik.ee/arikeelud.py>), kuid praktika näitab, et äriühingud (ega nende võlausaldajad) ei oma ülevaadet sellest, kas keegi juhatuse liikmetest on keelu all. Seda võiks hõlbustada näiteks ühingu registrikaardile vastava juhatuse liikme nime juurde keelu kohta märke lisamisega, et info oleks võimalikult avalik ja kõigile lihtsalt märgatav. Samuti võiks kaaluda selliste isikute kustutamist automaatselt registrikaardilt, et hoida ära selliste isikute tegutsemine keelust hoolimata.

Hetkel on kehtivaid äri- ja ettevõtluskeelde 371, nendest umbes 20% on kehtestatud käesoleva aasta jooksul.